šukių ir smulkių spalvoto metalo dirbinių – apkalėlių, sagų, švininis šratas.

Pastatų komplekso Š kieme žemės paviršius mechanizuotai pažemintas 310 m² m plote. Dabartinio žemės paviršiaus H_{abs} 28,27–27,41 m. Š kiemo paviršius buvo pažemintas nuo 20 cm P iki 40 cm Š kiemo dalyje. Stebint žemės darbus P kiemo dalyje, iki 20 cm gylio užfiksuotas juodžemio, žemiau žvyro ir smulkių statybinių griuvenų mišinys. Toliau į Š žemės paviršiuje pastebėti betono luitai ir supilto žvyro sluoksniai. Archeologinių radinių nerasta.

Muitinės St. 2

The archaeological investigation in the building complex at Muitinės St. 2 in Kaunas excavated a 6x3 m trench (Fig. 13) and 5 test pits (totalling 108 m²) and surveyed another 1191 m² (Figs. 1, 2). The surviving cultural layer was 1.5–1.9 m thick. Removing the yard surface in the W courtyard (Fig. 3) revealed fragments of a 17th-century boundary fence (Figs. 4, 5) and fieldstone paving as well as first half of the 20th-century structures: 5 concrete sewage wells, a septic tank, and a 2.2 m diameter, 8.6 m deep artesian well (Fig. 6). The cultural layers in the greater part of the area had been destroyed by the previously laid sewer network. The 22x1.6 m utility trench (35.2 m²) dug in the SE courtyard for the district heating line (Figs. 21, 22) revealed the remains of a foundation and paving that have no clear purpose (Figs. 23–26) and date to the 18th–19th and 19th–20th centuries. The archaeological finds consisted of fragments of 'pot-shaped' and panel stove tiles, sherds of household pottery and structural ceramics (Figs. 10–12, 14), dating to the 15th–18th and 19th–20th centuries, 15th–19th-century silver and copper coins and jetons (Figs. 15, 17, 18), and various iron and non-ferrous metal artefacts (Figs. 7–9, 16, 19, 20).

Dainius Balčiūnas,
Algirdas Žalnierius

Tado Daugirdo gatvė 5

Archeologiniai tyrimai Kauno senamiestyje, Jėzuitų gimnazijai priklausančio pastato T. Daugirdo g. 5 P dalyje atlikti 2020 m. spalį. Tyrinėta vieta yra centrinėje Kauno senamiesčio dalyje, 6 kvartalo ŠR kampe, o tyrinėtas pastatas stovi prie Santakos ir T. Daugirdo gatvių kampo (1 pav.). Iš P ir V pusių prie šio pastato yra detaliųjų tyrimų, vykdytų 2017–2019 m., plotai. Greta esantis sklypas T. Daugirdo g. 1 (4400–3056–7149) panaudos teise, o jame esantys rūsiai (UK 30533–30538) nuosavybės teise priklauso Lietuvos jėzuitų provincijai, jame bus statomas daugiafunkcinis mokslo ir sporto centras. Iki geologinių sluoksnių buvo ištirta pastato P dalis, kur numatoma įrengti rūsio patalpas, skirtas visuomeniniams poreikiams.

Kauno senamiesčio 6 kvartale užstatymas pradėjo formuotis dar XV a., intensyviausiai



1 pav. Tyrimų vieta Kauno senamiesčio 6 kvartale. D. Balčiūno brėž.

Fig. 1. The investigation site in the 6th quarter of Kaunas Old Town.

augo XVI–XVII a. Natūrali kvartalo raida buvo nutraukta XVII a. viduryje, karo su Maskva metu (1655–1660). XVII a. viduryje kultūrinis sluoksnis užkonservavo iki tol čia buvusių 4 posesijų sklypų planą. Tyrimai atskleidė, kad ankstyvajame etape posesijos buvo įvairaus dydžio. Nuo XVI a. vidurio šioje Kauno dalyje vyko dideli žemės kasimo darbai – prie senojo uosto buvusi miesto dalis sparčiai vystėsi ir pasižymėjo standartizuota mūro statinių statyba. Pirmoje posesijoje (nuo Nemuno, išlikusi tik jos dalis) aptikti keli gyvenamieji namai, kieme buvo įrengtas grindinys su paviršiniais lietaus drenažo grioveliais. Antroje posesijoje (T. Daugirdo g. 1) aptikta gyvenamųjų ir gamybinių pastatų, taip pat spirito varyklos kompleksas su įkasta gamybine krosnimi. Trečios posesijos (T. Daugirdo g. 3) P dalyje XVI a. pabaigoje buvo miesto kalėjimas, o Š dalyje – dviejų patalpų gyvenamasis namas, kiemo gilumoje – svirnas su rūsiu. Posesijos V dalyje atrasta hipokausto tipo krosnis. Ketvirtoji posesija (T. Daugirdo g. 5) pasižymi sudėtingu ūkinės paskirties užstatymu, jos Š dalyje stovėjo gyvenamasis namas. 1632 m. akte kvartale minimas didelis mūrinis namas. ŠV kampe, prie Muziejaus gatvės, rašytiniuose šaltiniuose 1607 m. minimi 3 skirtingo dydžio mūriniai namai. Tačiau po karo su Maskva, 1692 m., šioje vietoje minimas didelis tuščias sklypas su griuvėsiais (Bertašius M., *Dingęs miestas. Viduramžių Kaunas archeologinių tyrimų duomenimis*, Kaunas, 2013, p. 76–78, 95–106).

Sklypas tyrinėtas daug kartų, visiškai baigtas tirti 2017–2019 m. Sumontuoti pamatai daugiafunkcinio gimnazijos pastato statybai, išsaugant ir eksponuojant atkastus rūsius. Archeologiniai tyrimai teritorijoje pradėti 1980 m., planuojant čia statyti 20 butų gyvenamąjį namą. Tyrimų metu iškasta 20 perkasų, rasta XVI–XVII a. datuojamų pastatų liekanų ir nustatytos kultūrinio sluoksnio chronologinės ribos (*LIIR*, f. 1, b. 1472–1473). 1983 m. tęsiant darbus, sklypuose iškasta 40 perkasų ir 3 didesni plotai (*LIIR*, f. 1, b. 1460–1463). Seniausi radiniai ir kultūriniai sluoksniai datuojami XV a., atkasti mūrinių pastatų pamatai ir rūsiai – XVI–XVII a. Šalia jų buvo atidengti kiemo grindiniai, rastos gamybinės spirito varyklos ir hipokausto tipo krosnys. 1987 m. archeologiniai tyrimai vyko sklype T. Daugirdo g. 5 (*LIIR*, f. 1, b. 1369), jų metu rasta XVI–XVII a. užstatymo pėdsakų – gyvenamojo namo, ūkinio pastato pamatai, grindų fragmentų, hipokausto tipo krosnies liekanų, lauko riedulių grindinių. Rasta XVI–XVII a. buitinės keramikos ir koklių fragmentų.

1992–1994 m. UAB „Argos“ užsakymu buvo atliekami archeologiniai tyrimai sklypuose T. Daugirdo g. 1–3, ruošiantis viešbučio statyboms. Iki įžemio ištyrinėtas 1086 m^2 plotas, kuriame atidengti kiemų grindiniai, atkasti 6 pastatų rūsiai, medinių pastatų pamatai ir gamybinių krosnių liekanos, rasta XV–XVII a. buitinės keramikos ir koklių fragmentų (*LIIR*, f. 1, b. 1152; 2208; 2510). Tačiau nutrūkus finansavimui 1994–1995 m., darbai buvo nutraukti, atkasti rūsiai uždengti betono plokštėmis. Teritorija buvo apleista iki 2005 m. Visas plotas buvo užpiltas atvežtine maišyta žeme su statybos atliekomis, viršuje įrengta viešbučio „Daugirdas“ automobilių stovėjimo aikštelė.

2017 m. ruošiantis daugiafunkcinio centro statybai, vykdyti detalieji tyrimai ir žvalgymai Š sklypo dalyje. Iškastos 4 perkasos, bendras plotas 303 m^2, ir žvalgytas 835 m^2 plotas. Nustatyta, kad tyrimų vietoje yra iki 1 m storio supiltinis XX–XXI a. sluoksnis, po kuriuo yra iki 2 m storio XVI–XVII a. sluoksniai. Mechanizuotai kasant gruntą 835 m^2 plote atlikti žvalgymai, nukasant archeologinės vertės neturintį kultūrinį sluoksnį. Žvalgymų metu fiksuoti 1–3,6 m storio piltinės kilmės grunto sluoksniai,



2 pav. Pastatas T. Daugirdo 5 iš V. D. Balčiūno nuotr.
Fig. 2. The building at T. Daugirdo St. 5, as seen from the W.

kuriuose archeologinę vertę turinčių radinių neaptikta. Rastas akmenų grindinio fragmentas, datuotas XVII a., jau anksčiau atkastų 4 mūrinių pastatų rūsiai. Įžemis fiksuotas 1,3–3,6 m gylyje. Aptikta 1712 radinių: buitinės keramikos ir koklių fragmentų, monetų, metalinių dirbinių, datuojamų XVI–XIX a. Jie perduoti VDKM.

2018–2019 m. tyrimus ir žvalgymus tęsė T. Poška. 2018 m. žvalgymai vyko 1500 m^2 plote, nukasant 1,5–2,6 m storio supiltinius technogeninius sluoksnius, detalieji tyrimai vykdyti 1051 m^2 plote. Išvalyti anksčiau atkasti ir užpilti XVI–XVII a. rūsiai (UK 30536–30537), atkasti XVII a. I pusės grindinių fragmentai ir pastato plytelių grindų fragmentai, XVI–XVII a. hipokausto krosnių liekanos. Seniausi kultūriniai sluoksniai datuoti XV a. – XVI a. I puse, jie 40–60 cm storio, įžemyje fiksuotos buvusių stulpaviečių ir duobių vietos datuotos XV–XVII a. Bendras užfiksuoto kultūrinio sluoksnio storis 2–2,6 m, struktūrų vietose iki 4,4 m. Rasti buitinės keramikos ir koklių fragmentai, monetos ir metalo dirbiniai, datuojami XV–XVIII a., perduoti į KMM.

2019 m. tęsiant sklypo tyrimus ištirtas 960 m^2 plotas. Sklypo P ir Š dalyje, nukasant anksčiau ištirtas ir užpiltas vietas, atlikti žvalgymai. Nukasus 1,5–2,6 m storio gruntą, atidengtas XVII a. vidurio akmenų grindinio fragmentas. Užfiksuoti 30–35 cm storio XVI a. I pusės kultūrinio sluoksnio ir 0,8–2,3 m storio XVII a. II pusės sluoksnių fragmentai. Įžemyje fiksuotos XV–XVII a. stulpaviečių ir ūkinių duobių vietos, kai kuriose struktūrose neradus radinių, datavimas neaiškus, tačiau jas galima datuoti XVI a. pradžia. Bendras kultūrinio sluoksnio storis 2–2,6 m, struktūrų vietose iki 3,5 m. Radiniai, datuojami XVI–XVIII a., perduoti į KMM. Sklypas T. Daugirdo g. 1 buvo visiškai ištirtas, šiuo metu ten vyksta statybos darbai.

2020 m. tyrinėta pastato P patalpa buvusių grindų lygyje yra 5,4x5,25 m dydžio, 28,35 m^2 ploto. Pastatas buvo pastatytas ant arkinių–stulpinių pamatų (2–5 pav.). Stulpai sumūryti iš įvairaus dydžio lauko riedulių ir plytų nuolaužų, arkos ir viršutinė pamato dalis – iš gana vienodų 28x30x14,5–15x7–8,5 cm dydžio plytų, rištų ne visada laikantis renesansinio plytų rišimo

būdo. Arkos sąramos sumūrytos išorėje kartojant vieną ilgą – vieną trumpą ir vieną trumpą – vieną ilgą plytų rišimo būdą, sąrama 45–50 cm pločio. Arkų angos 2,25–3,85 m pločio, nuo 1,9 iki 2,22 m aukščio. Arkinių pamatų stulpai įgilinti iki geologinių sluoksnių, perkasant visus permaišytos žemės sluoksnius. Todėl stulpų apačia yra nevienodame gylyje. R sienos apačios H_{abs} 23,96–24,40 m lygyje, P sienos stulpai įgilinti iki H_{abs} 23,95–24,12 m lygio. Š sienos pamatai yra įgilinti iki H_{abs} 24,05–24,50 m lygio. Iki tyrimų jau buvo užmūrytos patalpos pamatų Š ir P arkos (5 pav.).

Tyrimai pradėti visiškai nukasus žemių krūvą prie pamatų V arkos angos. Atidengta arka 2,88 m pločio, 2,1 m aukščio. Arkos stulpai įleisti į žemę nevienodai – Š stulpo apačios H_{abs} 24,25 m, P stulpo apačia yra H_{abs} 23,65 m lygyje, t. y. 60 cm žemiau. Statybų metu po pamatais supiltas iki 40 cm storio betono sluoksnis (3 pav.). Pirminį žemės paviršių sudaro sluoksniuotas smulkios frakcijos baltas smėlis. Š arkos pusėje jo H_{abs} 24,55 m, į P smėlio sluoksnio paviršius žemėja ir P arkos pusėje jo H_{abs} 23,65 m. Virš smėlio sluoksnio yra supiltas priesmėlio, sudegusio molio su degėsiais sluoksnis 1, kurio storis Š arkos angos pusėje yra 30 cm, P pusėje – 86 cm. Jame rasta 12 cm skersmens puodyninių koklių dugnų keturkampe anga (6 pav.). Dugnas dekoruotas 10 žiedlapių rozete su 2,7 cm skersmens centru. Radiniai datuojami XVI a. viduriu. Aukščiau supiltas 10–30 cm storio švaraus smėlio sluoksnis. Viršutinėje arkos angos dalyje užfiksuotas iki 80 cm storio pilkos žemės, žvyro su degėsių priemaiša sluoksnis.



3 pav. Pastato V sienos pamatų arka. D. Balčiūno nuotr.
Fig. 3. An arch in the foundation of the building's W wall.

Iškasus tiriamos patalpos P dalį, pjūvyje 2 užfiksuoti kultūriniai sluoksniai, susiklostę apie 2,5 m atstumu nuo P patalpos sienos. Natūralus pirminis žemės paviršius (?) užfiksuotas tik pjūvio 5,5–6 m, jį sudaro geologinis oksiduoto priesmėlio sluoksnis, užfiksuotas po R pamato arka H_{abs} 25,20 m lygyje. Atrodytų, kad duobė buvo iškasta nuo pirminio žemės paviršiaus ir jos gylis buvo apie 1,6–1,7 m. Geologiniai sluoksniai, kuriuos sudaro oksiduotas priesmėlis ir baltas smėlis, rasti 1,8–3,5 m gylyje nuo grindų paviršiaus (H_{abs} 23,50 m). Duobės dugne supiltas 1,5–1,6 m storio pilkos žemės, priesmėlio, smėlio, degėsių sluoksnis.

Jame rasta redukcinėje aplinkoje degtų puodų pakraštėlių, atlenktų į išorę ir prispaustų prie išorinių sienelių. Dalis pakraštėlių vidinėje pusėje su dangteliui skirtais profiliavimais. Mažesnių puodynių pakraštėliai atlenkti į išorę, išstorinti, profiliuoti. Taip pat rasta puodų dangtelių fragmentų su apvalia rankena, vienoje yra 1,2 cm skersmens skylė garui išeiti. Retesnis





4 pav. Pastato R sienos pamatų arka. D. Balčiūno nuotr.
Fig. 4. An arch in the foundation of the building's E wall.

5 pav. Pastato P sienos pamatų arka. D. Balčiūno nuotr.
Fig. 5. An arch in the foundation of the building's S wall.



6 pav. Puodyninių koklių dugnai. D. Balčiūno nuotr.
Fig. 6. The bottoms of 'pot-shaped' stove tiles.



0 10 cm

7 pav. Dubens fragmentas. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 7. A bowl fragment.



0 2 cm

8 pav. Žygimanto Augusto 1562 m. pusgrašis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 8. A Sigismund August 1562 halfgroat.



0 2 cm

9 pav. Niurnbergo žetonai, XV–XVI a. riba. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 9. Nuremberg jetons, turn of the 16th century.

radinys – 14 cm aukščio redukcinėje aplinkoje degto dubens fragmentas 18 cm skersmens dugnu, 19 cm skersmens anga. Galėjo būti naudojamas kaip naktinis puodas**.** Sluoksnyje rasta labai sunykusi sidabrinė moneta, kurioje matomi tik Gedimino stulpai, tikėtina, tai LDK Vytauto denaras. Radiniai datuojami XV a. – XVI a. pradžia.

Aukščiau supiltas 80 cm pilko juodžemio, griuvenų ir molio sluoksnis. Jame rasta puodyninių koklių šukių su kvadratine anga, nuolaidžiu į vidų pakraštėliu. Puodyninių koklių sienelių vidinėje pusėje ryškios žiedimo rievės, molio masėje didelė smėlio priemaiša. Puodyninių koklių dugnai viduje dekoruoti daugialapėmis rozetėmis, jie degti oksidacinėje aplinkoje. Rasti 3 fragmentai žaliai glazūruotų puodyninių koklių dugnų, dekoruotų koncentriniais apskritimais. Retesni žaliai glazūruoti apskrita anga puodyninių koklių fragmentai. Pakraštėliai neryškiai profiliuoti, truputį nuolaidūs į vidų, vidus dengtas tamsiai žalia glazūra. Kokliai 9–11 cm aukščio, anga 11x11 (?) cm dydžio, dugnai 10,5–11 cm skersmens. Kokliai greičiausiai perdegė didelio gaisro metu, nuo karščio išsilydė juos dengusi glazūra ir prie jos prilipo net molio trupinių. Sluoksnyje rasta lovinių koklių (pusiau cilindrinių) sienelių fragmentų su 3 cm pločio dvigubu rėmeliu. Vienas lovinio koklio fragmentas dengtas geltonai žalsva glazūra, dekoruotas moters figūra su klostuota suknele, galbūt tai Šv. Kotryna. Vienas koklio fragmentas dekoruotas gal gotiško šrifto užrašu. Kvadratinio plokštinio koklio fragmentai puošti vaisiais, stilizuotu augaliniu ornamentu. Retesnis karnizinis koklis dekoruotas skydnešio figūra, laikančia skydą su ereliu. Ažūrinis koklis–karūnėlė 4,5–5 cm aukščio, dekoruotas trikampiais, dengtas samanų spalvos glazūra. Kokliai datuojami XVI a. I puse.

Tradicinės keramikos puodų pakraštėliai atlenkti į išorę, molio masėje yra smulkiai grūsto granito priemaiša, peteliai dekoruoti žiedimo rievėmis. Žiesti puodai degti oksidacinėje aplinkoje, pakraštėliai atlenkti į išorę ir prispausti, neglazūruoti, viduje dengti žalia ir geltona glazūra, peteliai dekoruoti žiedimo rievėmis, rusvos spalvos.

Importinė keramika – iš šviesiai pilkos molio masės žiestų puodų pakraštėlių šukės. Jie atlenkti į išorę ir išstorinti, peteliai dekoruoti prilipdyta molio bangele ir rudo engobo juosta, žiedimo rievėmis. Retesnis radinys – importinio dirbinio, galbūt puodelio, dugno fragmentas, dengtas baltu engobu, išorėje šviesiai ruda glazūra. Rasta dubens, galbūt naktinio puodo, dalis. Dubuo 15,5 cm aukščio, dugnas 20 cm skersmens, 24 cm anga, 3,5 cm pločio pakraštėliu, dekoruotas bangelių ornamentu. Sienelių viršutinė dalis ir pakraštėlis dengti žalia glazūra, degtas oksidacinėje aplinkoje, rausvai raudonos spalvos (7 pav.). Ten pat rasta žalia ir ruda glazūra padengtų trikojų keptuvių, dubenėlio, puodelio, taurių šukių. Retas radinys – 3,7 cm skersmens, 8 mm storio verpstukas iš smiltainio. Stiklinius dirbinius sudaro stiklinės taurės padelis, baltos spalvos, dekoruotas koncentriniais apskritimais, ir taurės padelio fragmentas. Statybinė keramika: plokštinės čerpės fragmentas su trikampiu kabliu, plokštinės su bebro uodega čerpės fragmentas ir kraiginės čerpės fragmentas. Visos degtos oksidacinėje aplinkoje.

Sluoksnyje rasta Žygimanto Augusto Lietuvos kalyklos 1562 m. pusės grašio nominalo sidabrinė moneta (8 pav.). Tai pat rasti 3 prastai išlikę Niurnbergo prancūziški žetonai (9 pav.). Vienas jų gaisro metu prikepęs prie puodyninio koklio pakraštėlio šukės. Žetonai 2,3 cm skersmens, 0,5 mm storio. Žetono averse viduryje yra vėjų rožė (?) su kryžiumi, reverse – karališkos lelijos, aplink užrašai gotišku (?) šriftu. Žetonai kalti Niurnberge, datuojami XV a. pabaiga – XVI a. I puse.

Sluoksnyje 1 ir 2 rasti 98 gyvūnų kaulai (tyrė L. Daugnora). Pagrindinė kaulų dalis, 55 vienetai, yra galvijų. Tai kaukolės, žandikaulio fragmentai, stuburo ir petikaulio, plaštakos ir pėdos, blauzdos kaulai, šlaunikaulis (39 vienetai). Atrajotojo rasti kaukolės, žandikaulio, stuburo fragmentai, dantys, mentė, petikaulis (12 vienetų). Avies ar ožkos rasti ragai ir dubens kaulas (3 vienetai). Kiaulės – petikaulis ir blauzdos kaulas (3 vienetai), 6 vienetai kaulų kiaulės ar šerno: mentė, dubens kaulas, 3 šlaunikauliai, blauzdos kaulas. Šernams priklausančių rasta 15 vienetų: apatinis žandikaulis, dantys, stuburo slanksteliai, petikaulis ir dubens kaulas, pirštakaulis. Nustatytas vieno šerno amžius yra apie 36 mėnesiai. Retesnių gyvūnų, briedžio – kaukolės ir apatinio žandikaulio dalys (2 vienetai) ir stumbro kaukolės bei mentės dalys (2 vienetai). Dalis kaulinės medžiagos kapota pagal viduramžių ir vėlesnių laikotarpių skerdimo technologijas, kai kurie kaulai apgraužti šunų. Nustatytos gyvūnų patologijos dėl sunkių laikymo sąlygų.

Aukščiau yra supiltas 10–20 cm storio smėlio sluoksnis, kurio paviršius pjūvio pradžioje buvo išgrįstas iki 10 cm skersmens dydžio lauko rieduliais. Iš grindinio išliko apie 20 cm pločio ir 80 cm ilgio juosta. Radinių jame nerasta. Susigulėjus ir supuvus organikai, apatiniuose sluoksniuose virš jų buvo supiltas rusvos maišytos žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Jame rasta 19x17 cm dydžio plokštinių koklių fragmentų, dengtų žalia ir ruda glazūra bei puoštų stilizuotu augaliniu, geometriniu ornamentu, paukščių ir liūtų figūromis (10, 11 pav.). 19–19,5x9,5 cm dydžio karniziniai kokliai dekoruoti tęstiniu augaliniu ornamentu, žaliai glazūruoti. Reta karnizinio kampinio koklio dalis, dekoruota stilizuotais augalais, – rugia-



0 10 cm

10 pav. XVII a. pabaigos plokštinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 10. A late 17th-century panel stove tile.



0 10 cm

11 pav. XVII a. pabaigos plokštinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 11. A late 17th-century panel stove tile.



0 10 cm

12 pav. XVII a. pabaigos karnizinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 12. A late 17th-century cornice stove tile.

gėlės žiedu, dengta geltonai ruda glazūra (12 pav.). Rasti keli herbinių koklių fragmentai, dekoruoti stovinčiu žvėrimi, laikančiu skydą, karūna ir raide „P“. Retesni koklių fragmentai puošti skydu su augalų šakele ir pasaga su kryžiumi. Du koklio fragmentai puošti angelų figūromis, laikančiomis saulę su raidėmis „IHS“.

Sluoksnyje rasti du blogai išlikę Kristinos Rygos, Livonijos šilingai ir nenustatyto Livonijos šilingo dalis. Tai pat rasti 48 vienetai Jono Kazimiero varinių šilingų, kaltų Lietuvoje. Šilingai buvę apyvartoje, kai kurie labai sutrinti, jų data neįskaitoma. Nustatytos kalimo datos 1661–1666 m., daugiausia su LDK žemės iždininko Jeronimo Krišpino Kiršenšteino heraldiniu ženklu ar monograma KP. Kita dalis šilingų – 17 vienetų – kalti Lenkijoje. Kalimo datos taip pat 1661–1666 m., dauguma sudilę, yra ir mechaniškai deformuotų.

Spalvoto metalo radiniai: vario žiedas su stiklo akute aptaise, siuvimo antpirščio dalis, dekoruota duobutėmis, lašo formos kepurės dirželio sagtelė, papuošalų dalys, kniedės, baldo rankenėlė. Taip pat rasti 8 1–1,7 cm skersmens švininiai šratai, greičiausiai muškietos ir pistoleto. Radiniai datuojami XVI a. pabaiga – XVII a. Pirmą kartą Kaune rastas iš vario lydinio pagamintas įrankis pypkei valyti. Tai sujungtos 3 lenktos 6,5–7,1 cm ilgio kojelės skirtingais galais – suapvalintu, smailu ir lenktu (13, 14 pav.).

Aukščiau susiklostė iki 60 cm storio pilkos žemės su smulkia griuvenų ir degėsių priemaiša sluoksnis. Atrodo, nuo šio sluoksnio paviršiaus buvo pastatytas šiuo metu stovintis tyrinėtas pastatas, nes V patalpos dalyje apie 7 m^2 plote aptikta iš plytų išklotų grindų liekanų (15 pav.). Patalpos Š dalyje jų H_{abs} 26,38–26,40 m lygyje, centrinėje ir P dalyse grindys susmukusios iki H_{abs} 26,40–25,65 m lygio. Plytos 28,5–29x13,5–14x7,5–8 cm dydžio. Jos suklotos nesilaikant



0 3 cm

13 pav. XVII a. pypkės valymo įrankių komplektas. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 13. A 17th-century pipe cleaning tool.



14 pav. Dabartinis pypkės valymo įrankių komplektas. J. Laurs nuotr.

Fig. 14. A modern pipe cleaning tool.

aiškesnės tvarkos, dėtos tiek išilgai, tiek skersai V sienos atžvilgiu. Dabartinis įėjimas į patalpą yra patalpos ŠV kampe, bet jo slenkstis yra apie 60 cm aukščiau nuo atkastų plytinių grindų liekanų. Kitų durų angos pėdsakų patalpoje nepastebėta. Galbūt į patalpą buvo nusileidžiama keliais mediniais laipteliais. Grindys datuojamos XVIII a. pradžia.

Sluoksnyje rasta plokštinio koklio fragmentų, puoštų maureskos ornamentu, su stilizuota žvaigžde centre, dengtų ruda ir žalia glazūra (16, 17 pav.). Kokliai 20x18 cm dydžio, sienelės 7 cm aukščio. Kiti plokštiniai ir karniziniai kokliai glazūruoti žalia glazūra, puošti stilizuotu augaliniu, geometriniu ornamentu (18–20 pav.). Tradicinės keramikos puodų pakraštėlių šukės silpnai išreikštu, užrėžtu pakraštėliu, jų molio masėje yra smulkiai ir vidutiniškai stambiai grūsto granito priemaiša. Kitos grupės puodų pakraštėliai nežymiai atlenkti į išorę, briauna profiliuota, kaklelis



15 pav. XVIII a. pradžios grindų liekanos. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 15. The remains of an early 18th-century floor.



0 10 cm 0 10 cm

16 pav. XVII a. pabaigos plokštinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 16. A late 17th-century panel stove tile.

17 pav. XVII a. pabaigos plokštinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 17. A late 17th-century panel stove tile.



0 10 cm

18 pav. XVII a. pabaigos karnizinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 18. A late 17th-century cornice stove tile.



0 10 cm

19 pav. XVII a. pabaigos karnizinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 19. A late 17th-century cornice stove tile.



0 10 cm

20 pav. XVII a. pabaigos kampinis karnizinis koklis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 20. A late 17th-century corner cornice stove tile.



0 3 cm

21 pav. Šaukšto (?) koto dalis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 21. Part of a spoon (?) handle.

2,5 – apie 3,5 cm aukščio. Žiestų puodų pakraštėliai statūs, profiliuoti, peteliai dekoruoti žiedimo rievėmis. Neglazūruoti arba viduje dengti įvairių atspalvių žalia glazūra, aprūkę viduje ir išorėje. Puodynių su ąsa pakraštėliai statūs, profiliuoti, peteliai su žiedimo rievėmis, degtos oksidacinėje aplinkoje, gelsvai rusvos ir rusvos spalvos. Puodų dangtelių rankenos degtos oksidacinėje ir redukcinėje aplinkoje. Stalo indai: ąsočio šukė, ąsotėlio sienelių fragmentas, puoštas baltu engobu, žydromis juostelėmis ir augalo motyvu, žaliai glazūruotos trikojės keptuvės fragmentai, dubens pakraštėlio fragmentas, išorėje dekoruotas žiedimo rievėmis, neglazūruotas. Rasta žiestos žaliai glazūruotos lėkštės dalis, ji 27,5 cm skersmens, 7,5 cm aukščio. Kitų lėkščių pakraštėlių šukės žiestos, vidus glazūruotas įvairiaspalve glazūra, dekoruotas bangelių ornamentu, stilizuotais augaliniais motyvais.

Metalo dirbinius sudaro varinės skardos apskritimo ir aštuoniakampio formos apkalai, vienas dekoruotas augalo žiedais, geležinė arklio pasaga, bato kulno pasagėlės dalis. Retesnis radinys – spalvoto metalo rankenėlė, greičiausiai šaukštelio dalis, dekoruota augaliniu – maureskos ornamentu (21 pav.). Sluoksnyje rasta 12 Jono Kazimiero valdymo metais kaltų šilingų: 4 kalti LDK 1661–1665 m. Kiti kalti Lenkijoje, įskaitoma tik viena data – 1665 m.

Patalpos paviršiuje užfiksuotas iki 60–70 cm storio griuvenų sluoksnis, kurio paviršiuje buvo suklotos dabartinės pastato grindys. Griuvenose rasta 24,5–31,7x12–17,5x6–8 cm dydžio plytų ir 3 kvadratinės 19x19x4,5, 26x25,8x6,5 cm dydžio grindų plytos.

Viršutiniame sluoksnyje rasti sveiki 4 karniziniai kokliai ir jų fragmentai. Kokliai 19,5 cm ilgio, 10 cm pločio, sienelės pilnai neišlikę. Plokštė dekoruota tęstiniu augalų puokščių ornamentu, centre ant stiebo daugialapis augalo

žiedas. Kokliai buvo žaliai glazūruoti, tačiau pasidengę druskų apnašu, pilkšvos spalvos. Šiame sluoksnyje taip pat rasta 15 Jono Kazimiero varinių šilingų, dauguma labai blogos būklės – apdegę, sulankstyti ir deformuoti arba aplaužyti. Vienas kaltas Lietuvos kalykloje 1666 m., likę kalti 1661, 1664, 1665 m. Lenkijoje. Taip pat rasta apdilusi varinė 1 grašio Augusto III moneta, kalta 1755 m., ir sidabrinė 1821 m. kalta 5 lenkiškų grašių moneta. Sluoksnyje rasta ir Kauno muitinės plomba su 1928 m. data.

Kitus metalinius radinius sudaro kelios spalvoto metalo lydinio sagos su kilpute vidinėje pusėje. Viena uniforminė saga yra su raiteliu skyde ir užrašu „Vilenskoj", vidinėje pusėje užrašas „F.M.K.I Burova" ir augalo šakelė. Radiniai datuojami XVII–XX a.

Kultūrinių sluoksnių pjūvyje 3 (3 pav.) užfiksuoti sluoksniai, susiklostę pamatų R arkos angoje. Pirminis žemės paviršius, kurį sudaro oksiduotas priesmėlis, buvo užfiksuotas pjūvio 1,25–2,03 m, kur jo H_{abs} yra 25,22 m. Nuo jo paviršiaus tarp 2 m ir 2,85 m buvo iškasta 80–85 cm skersmens, 85 cm gylio duobė, užpilta priesmėliu. Duobės P pusėje rastos apgriuvusio mūro liekanos I, sumūrytos iš 26x13x9 cm dydžio plytų ir kelių nedidelių lauko riedulių, kurių galai kyšo V pusėje iš nelygaus mūro paviršiaus. Kalkių skiedinys baltas, lengvai trupantis. Pamato mūro viršaus H_{abs} 25,70 m lygyje, apačia – H_{abs} 24,40 m lygyje. Mūras yra peršalęs ir lengvai trupa pajudinus rankomis. Jis buvo išsikišęs nuo arkos plokštumos per 20–25 cm. Jo paskirtis neaiški, nenustatyta, nuo kurio sluoksnio paviršiaus jis pastatytas, bet pagal plytų formatą ir sluoksnių stratigrafiją datuojamas XVI a. I puse.

Pastato R sienos pamatai arkiniai, 2,74 m pločio, 2,05 m aukščio, 40–42 cm storio, sumūryti iš 27,5–28x13,5–14x7,5–8 cm dydžio plytų, paeiliui dedant vieną trumpinę ir vieną ilginę plytą. Arkos stulpų apačia yra H_{abs} 23,96–2,40 m lygyje, stulpai sumūryti iš plytų laužo ir balto kalkių skiedinio, mūro paviršiuje užfiksuoti pavienių lauko riedulių šonai.

Tado Daugirdo St. 5

A 28.35 m^2 area was excavated down to the geological layers at T. Daugirdo St. 5 in Kaunas (Figs. 1, 2), revealing the floor plan and 3 cultural layer cross-sections (Figs. 3–5), which, based on the finds, date to the 15th–18th centuries. In the 15th century, a hole was dug in the entire area of the room, but the hole, with the creation of the bottom layers, gradually filled with layers of various composition until the late 17th – early 18th century. In the 18th century a brick floor was laid in the room (Fig. 15), the floor's remains surviving in the SW part of the room and a small fragment by the N wall. The building at T. Daugirdo St. 5 was built on a pier foundation with arches and, based on the stratigraphy of the archaeological layers and finds, dates to no earlier than the early 18th century. The archaeological finds consist of 15th–18th-century panel and 'pot-shaped' stove tiles and sherds of household pottery with various purposes (Figs. 6, 7, 10–12, 16–20). The lower layers contained 15th–16th-century coins and 3 Nuremberg jetons (Figs. 8, 9), the upper layers many mid-17th-century copper coins and small metal artefacts (Figs. 13, 14, 21). The lower layers also contained domestic animal and fish bones and bone fragments that had been chopped in accordance with Medieval and later butchering technology. After the 2020 archaeological investigation, the underground part of the building at T. Daugirdo St. 5 has been completely excavated.